

'Mansende Mannen' ten doop

Leidse orgeldraaiers in beeld gebracht

DOOR THEO DE WITH

LEIDEN - Leiden is een echte draaiorgelstad. Maar zelfs hier zijn de orgeldraaiers een uitstervend ras. Daarom zijn ze gebundeld in een boek en op een cd.

In de Hooglandse Kerk kreeg voormalig koster Arnold Vroomans gistermiddag het eerste exemplaar van het boek 'Mansende Mannen'. Mansen is het rammelen met het centenbakje bij een draaiorgel.

Schrijver en samensteller van het boek is Bart in 't Veld, een van de twee directeuren van evenementenbureau Prokwadmaat dat ook de organisatie van de jaarlijkse Leidse Draaiorgeldag in handen heeft. „We hadden dit jaar de tiende editie”, vertelt hij. „En dat was reden om extra feestelijk uit te pakken.”

Om die reden waren op de orgeldag in mei extra veel draaiorgels naar Leiden gehaald, zodat die om klokslag twaalf uur tegelijkertijd konden spelen. Daarmee werd geprobeerd een vermelding in het Guinness Book of Records te krijgen.

„Dit boek hoort ook bij het jubileum. Het is een blijvertje. Met de mooie, grote foto's van Joost Zecha misstaat het niet op de salontafel”, aldus schrijver Bart in 't Veld.

Hij portretteert in het boek alle orgeldraaiers die Leiden rijk is. Dat zijn er een stuk of twintig. „De draaiorgelman sterft uit”, zegt In 't Veld. „Tot het jaar zoou trokken ze met hun instrument nog door de wijken. Nu zijn ze nog op de markt en in stadscentra te zien. Ik vrees dat het draaiorgel in de toekomst alleen nog

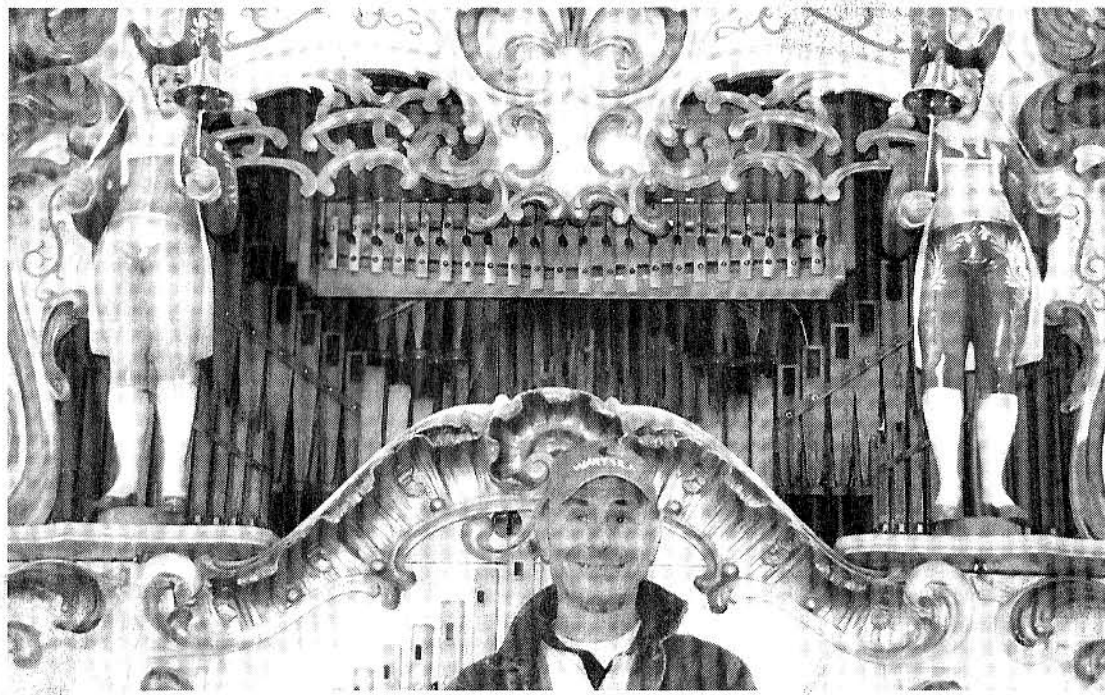
te horen is bij evenementen als de orgeldraaiër daarvoor speciaal wordt ingehuurd.”

„Het vak gaat meestal over van vader op zoon. Maar die zoons zijn ook niet gek. Die zien dat ze in andere beroepen veel meer geld kunnen verdienen dan met een draaiorgel. Bovendien moet je als je eerlijk bent constateren dat een draaiorgel niet meer van deze tijd is. Het instrument stamt uit de tijd dat mensen geen radio of platenspeler hadden. De vooroorlogse jaren waren de hoogtijdagen voor het draaiorgel. Het was voor veel mensen de enige manier om met muziek in aanraking te komen.”

Dat het orgel het desalniettemin zo lang heeft volgehouden, komt volgens In 't Veld door de koppigheid van de orgeldraaiers en hun liefde voor het instrument. „De jongste in Leiden loopt tegen de dertig. Hij gaat niet meer de straat op, maar pakt het op een andere manier aan. Via zijn website kun je hem boeken. Met koninginnedag speelde hij voor de Nederlandse gemeenschap in Dubai.”

In zijn onderzoek kwam de auteur erachter dat de Leidse orgeldraaiersgemeenschap geconcentreerd was in de Mirakelsteeg. „Daar woonde een aantal draaiers en stonden de orgels opgeslagen. Maar er waren ook vrijbuiters die met een woonwagenaapard ervoor, orgel erachter - het hele land doortrokken.”

Hoewel hij beseft dat veel mensen de klanken van een draaiorgel verschrikkelijk vinden, rekent Bart in 't Veld zichzelf tot de liefhebbers. „Ik weet niets van de techniek, maar de muziek spreekt me aan. Ik houd



Orgeldraaiër Martin Broers.

van die housterigheid, die knuligheid. Het oubollige imago van het draaiorgel is niet terecht. Er worden vaak alleen walsen of nummers van Frans Bauer gespeeld.”

Op het verzamelalbum heeft hij daarom naast het geijkte repertoire ook nummers als '99 Luftballons' en 'Paradise by the dashboard light' gezet. De cd laat een dwarsdoorsnede van de nog bestaande Leidse draaiorgels horen.

Het boek 'Mansende Mannen' inclusief cd is voor 19,95 euro te koop bij de Leidse boekhandels of te bestellen via info@prokwadmaat.nl



Detail van een draaiorgel.